

॥ १८ ॥ वाक्संगः दंतानां पतनात् कफादिदृष्टेः शब्दः संग इव संगः सन्नत्वं अव्यक्तत्वमिति यावत् ॥ १९ ॥ २० ॥ पीठकानां राजयोग्यानां न रथानविशेषाणां तस्वतरावा इति म्लेच्छेषु प्रसिद्धानां ॥ २१ ॥ २२ ॥ २३ ॥ पूर्णवर्षसहस्रे तु पुनर्दास्यामि यौवनं ॥ स्वंचादास्यामि भूयो हं पाप्मानं जरया सह ॥ १८ ॥ द्रुत्युरुवाच न गजं न रथं नाश्वं जीर्णो भुंक्ते न च स्त्रियं ॥ वाक्संगश्चास्य भवति तां जरां नाभिकामये ॥ १९ ॥ ययातिरुवाच यत्वं मे हृदया ज्ञातो वयः स्वनं प्रयच्छसि ॥ तस्माद् द्रुत्योः प्रियः कामो न ते संपत्स्यते क्वचित् ॥ २० ॥ यत्राश्वरथमुख्यानामश्वानां स्याद् द्रुतं न च ॥ हस्तिनां पीठकानां च गर्दभानां तथैव च ॥ २१ ॥ वस्तानां च गवां चैव शिविकायास्तथैव च ॥ उडुपप्लवसं तारो यत्र नित्यं भविष्यति ॥ अराजा भोजशब्दं त्वं तत्र प्राप्स्यसि सान्वयः ॥ २२ ॥ ययातिरुवाच अनो त्वं प्रतिपद्यस्व पाप्मानं जरया सह ॥ एकं वर्षसहस्रं तु चरेयं यौवने न ते ॥ २३ ॥ अनुरुवाच जीर्णः शिशुवदादत्ते काले न्नमश्नुचिर्यथा ॥ न जुहोति च कालेऽग्निं तां जरां नाभिकामये ॥ २४ ॥ ययातिरुवाच यत्वं मे हृदया ज्ञातो वयः स्वनं प्रयच्छसि ॥ जरादोषस्त्वया प्रोक्तस्तस्मात् त्वं प्रतिलप्स्यसे ॥ २५ ॥ प्रजाश्वयौवनप्राप्ता विनशिष्यं त्यनो तव ॥ अग्निप्रस्कंदनपरस्त्वं चाप्येवं भविष्यसि ॥ २६ ॥ ययातिरुवाच पूरो त्वं मे प्रियः पुत्रस्त्वं वरीयान् भविष्यसि ॥ जरावली च मां तात पलितानि च पर्यगुः ॥ २७ ॥ काव्यस्योशनसः शापान्न च तृप्तोऽस्मि यौवने ॥ पूरो त्वं प्रतिपद्यस्व पाप्मानं जरया सह ॥ कंचित्कालं चरेयं वै विषयान्वयसा तव ॥ २८ ॥ पूर्णवर्षसहस्रे तु पुनर्दास्यामि यौवनं ॥ स्वं चैव प्रतिपत्स्यामि पाप्मानं जरया सह ॥ २९ ॥ वैशंपायन उवाच एवमुक्तः प्रत्युवाच पूरुः पितरमंजसा ॥ यथा तथ मां महाराज तत्कुरिष्यामि ते वचः ॥ ३० ॥ प्रतिपत्स्यामि ते राजन्याप्मानं जरया सह ॥ गृहाण यौवनं मत्तश्चर कामान्यथेऽप्सितान् ॥ ३१ ॥ जरया हं प्रतिच्छन्नो वयोरूपधरस्तव ॥ यौवनं भवते दत्त्वा चरिष्यामि यथा तथ मां ॥ ३२ ॥ ययातिरुवाच पूरो प्रीतोऽस्मि ते वत्स प्रीतश्चेदं ददामि ते ॥ सर्वकामसमृद्धा ते प्रजाराज्ये भविष्यति ॥ ३३ ॥ एवमुक्त्वा ययातिस्तु स्मृत्वा काव्यं महातपाः ॥ संक्रामयामास जरां तदा पूरो महात्मनि ॥ ३४ ॥ इति श्रीमहाभारते आदिपर्वणि संभवपर्वणिययात्युपाख्याने चतुरशीतितमोऽध्यायः ॥ ८४ ॥ ॥ ६३ ॥ ॥ ६३ ॥

॥ २४ ॥ प्रतिलप्स्यसे प्रजाः ताश्च विनशिष्यंतीति द्वयोः संबंधः ॥ २५ ॥ अग्निप्रस्कंदनं श्रौतस्मार्त्तं च अग्निसाध्यकर्म त्यागस्तत्परः ॥ २६ ॥ वरीयान्स्वभावात् भूयो महान् जरादेहेन्द्रियशक्तिघातः ॥ २७ ॥ २८ ॥ २९ ॥ अंजसा अर्जवेन ॥ ३० ॥ यथेप्सितानि त्यस्य यावज्जीवमपीति भावः ॥ ३१ ॥ ३२ ॥ ३३ ॥ ३४ ॥ इति आदिपर्वणि नैलकंठीये भारतभाष्ये चतुरशीतितमोऽध्यायः ॥ ८४ ॥